

Załącznik
do uchwały Nr XXXVIII/201/2010
Rady Gminy Bojszowy
z dnia 28.10.2010 r.

**GMINNY SYSTEM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE
GMINY BOJSZOWY
NA ROK 2011**

Spis treści:

1. Wstęp.
2. Charakterystyka zjawiska przemocy w Polsce oraz Gminie Bojszowy.
3. Program Przeciwdziałania Przemocy w Gminie Bojszowy.
 - realizatorzy programu
 - cele strategiczne
 - cele operacyjne
4. Ewaluacja Programu.

1. Wstęp

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowania i wspierania działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie utworzona została **ustawa z dnia 29.07.2005 o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr. 180, poz. 1493 z póź. zm.)**.

Ustawa określa: zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zgodnie z art. 6 pkt 2 tejże ustawy do zadań własnych gminy należy w szczególności:

- ✚ Tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- ✚ Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- ✚ Opracowywanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
- ✚ Prowadzenie gminnych ośrodków wsparcia.

Zgodnie z art. 6 pkt 3 tejże ustawy do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

- ✚ Tworzenie i prowadzenie ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.
- ✚ Prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej.

Zgodnie z art. 6 pkt 4 tejże ustawy do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanej przez powiat należy w szczególności:

- ✚ Tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie
- ✚ Opracowywanie i realizacja programów korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Opracowanie Gminnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Bojszowy jest zgodne z postanowieniami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2004 – 2015.

2. Charakterystyka zjawiska przemocy w Polsce oraz Gminie Bojszowy

Istnieje wiele określeń zjawiska przemocy. Według J.Merlibrody przemocą domową na gruncie psychologii określa się: "każde działanie lub rażące zaniedbanie dokonane przez jednego z członków rodziny przeciwko pozostałym, wykorzystujące istniejącą lub stworzoną przez okoliczności przewagę siły lub władzy i powodujące u ich ofiar szkody lub cierpienia, godzące w ich prawa lub dobra osobiste, a w szczególności w ich życie lub zdrowie fizyczne bądź psychiczne".

Określenie to obejmuje zarówno małżonków, partnerów, dzieci, rodzeństwo, rodziców jak i starszych członków rodziny. Grupą krzywdzoną są osoby słabsze i starsze. Jest to szczególnie widoczne, gdy zmienia się proporcja kondycji między nimi a agresorem na ich niekorzyść.

Przemoc domowa jest :

- ✚ intencjonalna, tzn. jest zamierzonym działaniem człowieka lub zaniechaniem działania i ma na celu kontrolę nad ofiarą;
- ✚ naruszająca prawa i dobra osobiste ofiary – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa człowieka : - prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku;
- ✚ przyczyną cierpienia i bólu – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na szkody osłabiając jej zdolność do samoobrony.

Wyróżnia się cztery podstawowe rodzaje przemocy:

1. **Przemoc fizyczną**, obejmującą działania bezpośrednie, które wyrządzają ból i cierpienie fizyczne.
2. **Przemoc psychiczną**, która jest bezpośrednim działaniem krzywdzącym, wykorzystującym mechanizm procesów psychologicznych.
3. **Przemoc seksualną** działającą w obszarze zachowań seksualnych, naruszającą intymność pożycia.
4. **Przemoc ekonomiczną** dotyczącą warunków materialnych, która opiera się na uzależnieniu ofiary od statusu materialnego sprawcy

Każdej z wymienionych rodzajów przemocy towarzyszą charakterystyczne jej formy.

Rodzaje przemocy	Formy przemocy
przemoc fizyczna	popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką, pięściami, bicie przedmiotami, parzenie, polewanie żrącymi substancjami, używanie broni, ograniczanie dostępu do pożywienia, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.
przemoc psychiczna	poniżanie, naśmiewanie się z poglądów, pochodzenia, religii, własnych poglądów, stała krytyka, wmawianie chorób psychicznych, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, wymuszanie i domaganie się posłuszeństwa, upokarzanie, zawstydzanie, szantażowanie, stosowanie gróźb itp.
przemoc seksualna	sadystyczne formy współżycia seksualnego, wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych form, i praktyk seksualnych, wymuszanie zachowań seksualnych z osobami trzecimi, krytyka zachowań seksualnych itp.
przemoc ekonomiczna	niezaspakajanie materialnych potrzeb rodziny, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zawodowej, zmuszanie do pracy bez wynagrodzenia itp.

Trudno jest ustalić rzeczywistą liczbę przypadków przemocy w rodzinie, gdyż nie istnieje żaden centralny i ujednoczony system zbierania danych na ten temat. Jedynymi źródłami informacji o przemocy są badania opinii społecznej oraz analizy dokumentacji policyjnych i sądowych.

Według badań opinii publicznej przeprowadzonych przez CBOS pt. "Konflikty i przemoc w rodzinie" 38% Polaków przyznaje, że zna przynajmniej jedną kobietę bitą przez męża, 15 % stwierdza, że zna co najmniej kilka takich kobiet, a 14% przyznaje, że co najmniej raz było ofiarą przemocy fizycznej ze strony współmałżonka. Również statystyki Komendy Głównej Policji wskazują, że każdego roku zgłaszanych jest coraz więcej przypadków przemocy w rodzinie. Co roku w polskich sądach odbywa się około 200 procesów o morderstwo, związanych z przemocą domową. Szacuje się jednak, że ujawniane jest tylko co czwarte przestępstwo. Tego typu statystyki ministerstwa sprawiedliwości mówią, że 98% sprawców przestępstw znęcania się nad rodziną to mężczyźni, a wśród ofiar 81 % to kobiety.

Coraz więcej badań potwierdza, że gdzie występuje przemoc wobec matki, istnieje przemoc wobec dziecka. Maltretowanie dziecka w takich rodzinach jest 15 razy wyższe. Połowa mężczyzn bijących żony maltretuje dzieci. Natomiast bite matki maltretują swoje dzieci dwukrotnie częściej niż matki nie doznające w domu przemocy. Z danych WHO wynika, że w Polsce 5 % zgonów dzieci jest następstwem przemocy z powodu uszkodzeń ciała. Wykorzystywanie seksualne dzieci jest formą krzywdzenia, którą najtrudniej zdiagnozować i oszacować jej zakres. Dzieci rzadko ujawniają fakt molestowania seksualnego. Wyjątkowa drażliwość problemu sprawia, że tylko ewidentne i drastyczne formy wykorzystania seksualnego dzieci zostają ujawnione. W Polsce, według Komitetu Ochrony Praw Dziecka, co piąta dziewczynka i co piętnasty chłopiec poniżej 15 roku życia przeżywają jakąś formę nadużycia seksualnego.

3. Założenia Gminnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Realizatorzy Programu

Gminny System Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Bojszowy realizowany będzie przy współpracy służb i instytucji powiatu, które zajmują się pomocom osobom doświadczającym przemocy, osobom stosującym przemoc, świadkom przemocy domowej.

Należą do nich:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bojszowach.
2. Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bojszowach.
3. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Bieruniu.
4. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łędzinach.
5. Komenda Powiatowa Policji w Bieruniu.
6. Sąd Rejonowy w Tychach – Wydział Rodzinny i Karny.
7. Prokuratura Rejonowa w Tychach.
8. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bojszowach.

9. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Łędzinach.

Cele strategiczne programu:

1. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie.
2. Zmniejszanie rozmiarów problemów, które aktualnie występują.
3. Zwiększanie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami.

Cele operacyjne programu:

1. Podnoszenie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie.
2. Minimalizowanie zjawiska przemocy w rodzinie.
3. Szkolenie służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
4. Budowanie skutecznych systemów przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
5. Zwiększenie skuteczności i dostępności terapii w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów związanych ze zjawiskiem przemocy w rodzinie.

Zadania gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zadanie 1.

Udzielanie rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy domowej kompleksowej pomocy służącej minimalizowaniu skutków zjawiska przemocy domowej poprzez:

- stworzenie Zespołu Interwencji Kryzysowej, oferującego pomoc psychologiczną, psychoterapeutyczną, prawną, socjalną w sytuacji kryzysu wywołanego zjawiskiem przemocy;
- wpieranie, we wszelkich potrzebnych formach, instytucji zajmujących się pracą z problemem przemocy domowej w gminie;
- budowanie lokalnej koalicji osób służb, instytucji i organizacji w sprawie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadanie 2

Doskonalenie umiejętności pracy ze zjawiskiem przemocy domowej:

- opracowanie i wdrożenie kompleksowych szkoleń doskonalących umiejętności pracy ze zjawiskiem przemocy domowej dla pracowników różnych instytucji zajmujących się zjawiskiem przemocy domowej;
- organizacja i udział w szkoleniach w zakresie stosowania - wdrażania procedur postępowania w sytuacji przemocy domowej dla wszystkich instytucji, których problem dotyczy;

- organizowanie i realizacja zespołów interdyscyplinarnych, jako metody doskonalenia umiejętności pracy ze zjawiskiem przemocy domowej.
- dofinansowanie udziału w konferencjach, szkoleniach, sympozjach i innych formach spotkań związanych z podnoszeniem kwalifikacji ludzi pracujących ze zjawiskiem przemocy domowej.

Zadanie 3

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i korekcyjno edukacyjnej wobec osób dotkniętych problemem przemocy domowej:

- Punkt Interwencji Kryzysowej, jako miejsce udzielające profesjonalnej pomocy w procesie kryzysu, wywołanego zjawiskiem przemocy domowej, dostępne dla wszystkich mieszkańców gminy, w długim czasie działania.
- realizacja zadań pomocowych osobom doświadczającym przemocy domowej: prowadzenie grup wsparcia, grup edukacyjnych, rozwojowych, konsultacji psychologicznych.

Zadanie 4

Podnoszenie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej wobec problemu przemocy domowej:

- organizowanie kampanii społecznych przedstawiających możliwości pomocy osobom uwikłanym w problem przemocy domowej.
- opracowywanie i wydawanie broszur, biuletynów, ulotek, plakatów służących podniesieniu poziomu świadomości społecznej.
- edukacja publiczna, prezentacja w mediach wiedzy na temat problemów związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej.

Zadanie 5

Diagnozowanie i monitorowanie problemów przemocy domowej na terenie gminy:

- stworzenie bazy danych dotyczących zjawiska przemocy domowej;
- określanie prognoz rozwoju zjawiska przemocy domowej stających się materiałem do opracowania strategii rozwiązywania i przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej;
- reagowanie na otrzymane raporty i analizy poprzez uruchamianie programów interwencyjnych.

4. Ewaluacja programu

Program będzie podlegał ewaluacji, która uwzględni:

1. Diagnozę problemów społecznych w gminie – systematycznie prowadzony monitoring.
2. Ocenę stopnia realizacji poszczególnych projektów zawartych w programie.
3. Ocenę stopnia realizacji celów szczegółowych zawartych w programie.

4. Ocenę efektów podejmowanych działań.

Wskaźniki ewaluacji:

- liczba rodzin korzystających z pomocy,
- liczba przeszkolonych pracowników zajmujących się problemem przemocy w gminie,
- liczba niebieskich kart zarejestrowanych przez pracowników GOPS,
- liczba niebieskich kart zarejestrowanych przez funkcjonariuszy Policji,
- liczba zgłoszeń o popełnieniu przestępstwa wystosowanych przez pracowników GOPS,
- liczba wyprodukowanych materiałów informacyjnych, edukacyjnych (ulotek, plakatów) dotyczących zjawiska przemocy,
- liczba instytucji i organizacji działających w celu przeciwdziałania zjawisku przemocy w gminie,
- liczba rejestrowanych postępowań karnych dotyczących przemocy z terenu Gminy Bojszowy.

Ewaluacja pozwoli na:

- rozwijanie różnorodnych form wsparcia dostosowanych do potrzeb i problemów istniejących w gminie,
- zwiększenie skuteczności działań z zakresu pomocy społecznej,
- zwiększenie skuteczności działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- nakreślenie dalszych kierunków rozwoju systemu wsparcia dziecka i rodziny.

Ewaluację Programu prowadzić będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bojszowach ze współpracy z wszystkimi instytucjami realizującymi Program w gminie.